

Funded by
the European Union

เครื่องมือและตัวชี้วัด ใช้ในการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลง

โครงการประชาสังคมร่วมแรง เพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง
(โครงการ SUCCESS)

กิจกรรม 1.2 แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ วิธีการ และตัวชี้วัด
และประยุกต์ใช้ในการประเมินความเปราะบางของชุมชนเพื่อสร้างการเตรียมความพร้อมอย่างยั่งยืน

การนำเสนอมีประเด็นดังนี้

1. เครื่องมือและตัวชี้วัด

1) กรอบแนวคิดการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

(The Sustainable Livelihoods Framework: SLF)

2) กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Urban Climate Resilience Framework: UCRF)

3) แบบประเมินความพร้อมด้วยตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดการภัยพิบัติ (UN-DRR Self-Assessments: LG-SAT)

Funded by
the European Union

กระบวนการมีส่วนร่วม
ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ทุกภาคส่วน

โครงการ SUCCESS

กรอบการเตรียมความพร้อมของเมืองต่อการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศที่ครอบคลุมคนทุกระดับและเท่าเทียมกัน

ผลลัพธ์

- ขีดความสามารถในการปรับตัวของชุมชนเพิ่มขึ้น
- การพัฒนาเมือง การปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศและการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติครอบคลุมคนทุกระดับและเท่าเทียมกัน

Funded by
the European Union

การวิเคราะห์สถานการณ์ของเมือง

การประเมินความเปราะบาง
ที่ให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางเพศ

การเรียนรู้

กิจกรรม
1.4

ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อม
และแผนปฏิบัติการด้านสภาพภูมิอากาศ

โครงการนำร่อง

การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5
กิจกรรม
3.1, 3.2, 3.3

ติดตามและ
ประเมินผล
การเตรียมพร้อม

บูรณาการแผนระดับ
ชุมชนเข้าสู่นโยบาย
ท้องถิ่น

การประชาสัมพันธ์
การเผยแพร่องค์ความรู้

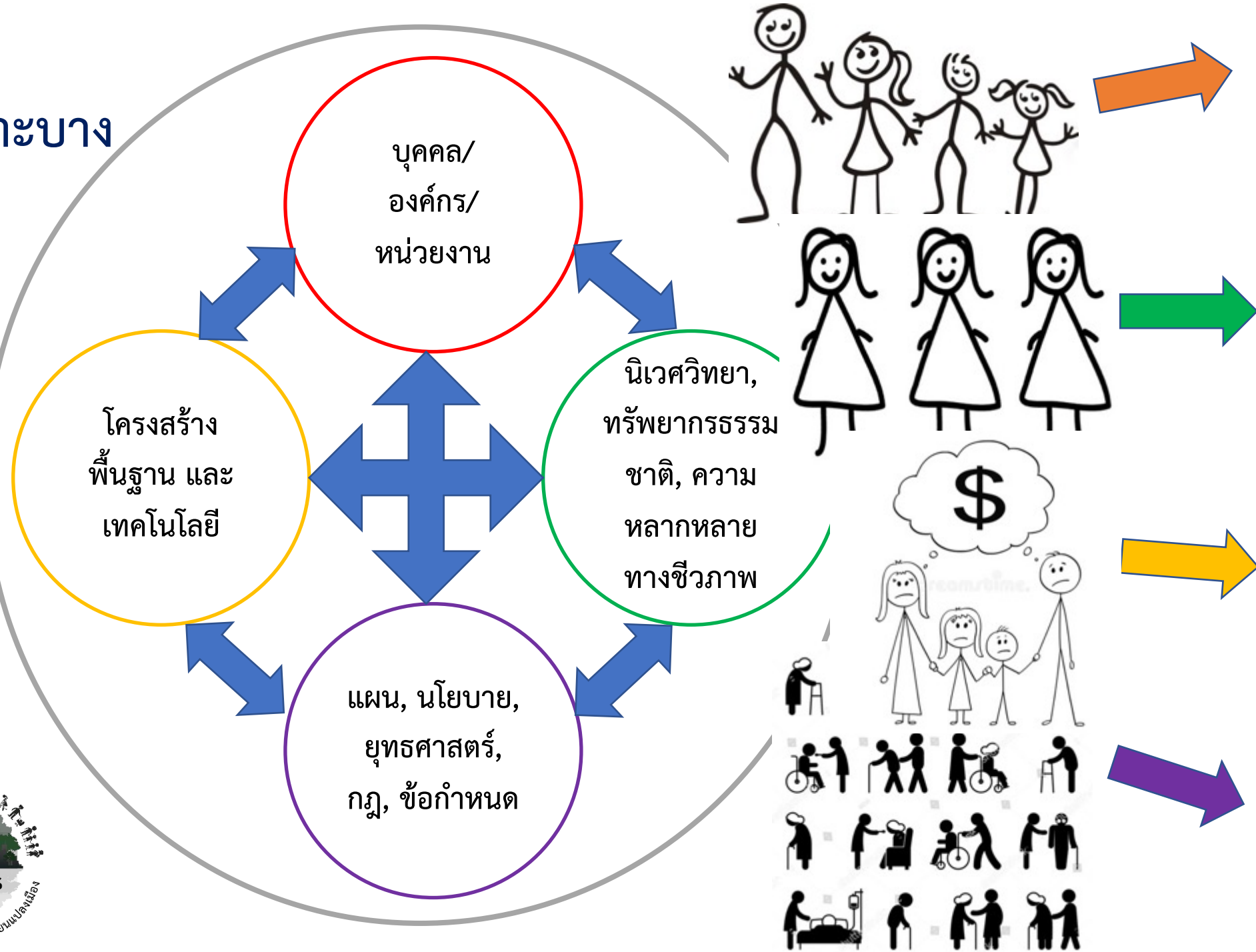
ขั้นตอนที่ 1-3
กิจกรรม
1.1, 1.2, 1.3

ขั้นตอนที่ 4 และ 6
กิจกรรม
2.1, 2.2, 2.3

กิจกรรม
4.1, 4.2, 4.3

ขั้นตอนที่ 3: การประเมินความเปราะบาง อย่างมีส่วนร่วม

- วิกฤต
- เหตุการณ์ไม่คาดคิด
- ภัยพิบัติ
- ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

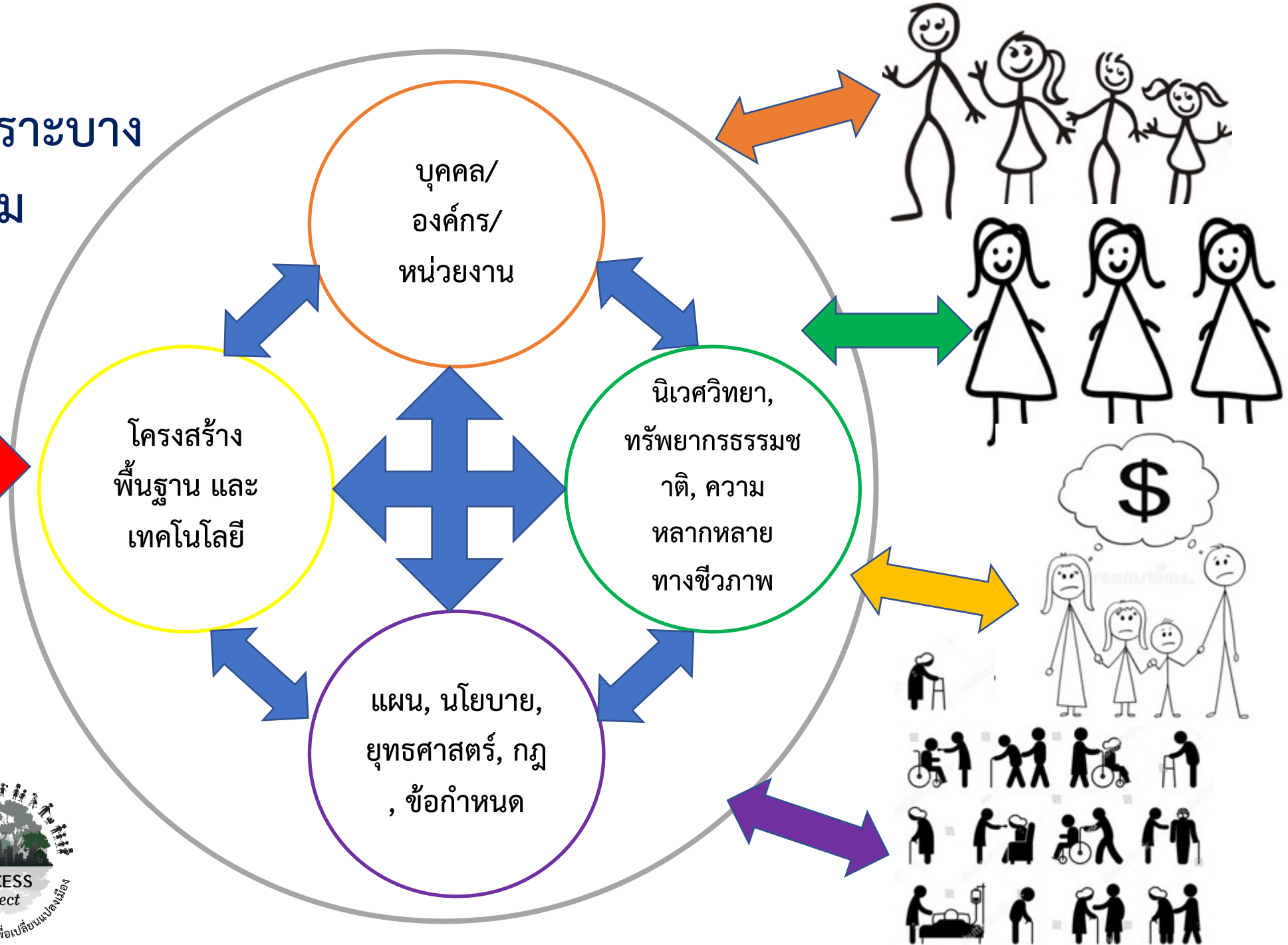

Funded by
the European Union

ขั้นตอนที่ 3: การประเมินความเปราะบาง อย่างมีส่วนร่วม

- วิกฤต
- เหตุการณ์ไม่คาดคิด
- ภัยพิบัติ
- ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Funded by
the European Union

ขั้นตอนการสร้างความพร้อมของเมือง ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ขั้นตอนที่ 3: การประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดกับบุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ (เช่น กลุ่มผู้หญิง, กลุ่มคนยากจน, กลุ่มคนพิการ, กลุ่มคนชายขอบ) เป็นอย่างไร แตกต่างกันอย่างไร?

‘ทำไม’ = เพราะอะไรคนเหล่านั้นถึงมีความเปราะบางต่อการพัฒนาเมืองและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ?

- ความครอบคลุม ความเหลื่อมล้ำ และความเท่าเทียมกัน

Funded by
the European Union

เครื่องมือและตัวชี้วัด

เพื่อการประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

1. กรอบแนวคิดการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน (The Sustainable Livelihoods Framework: SLF)
2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Urban Climate Resilience Framework: UCRF)
3. แบบประเมินความพร้อมด้วยตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดการภัยพิบัติ (UN-DRR Self-Assessments: LG-SAT)

Funded by
the European Union

เครื่องมือและตัวชี้วัด

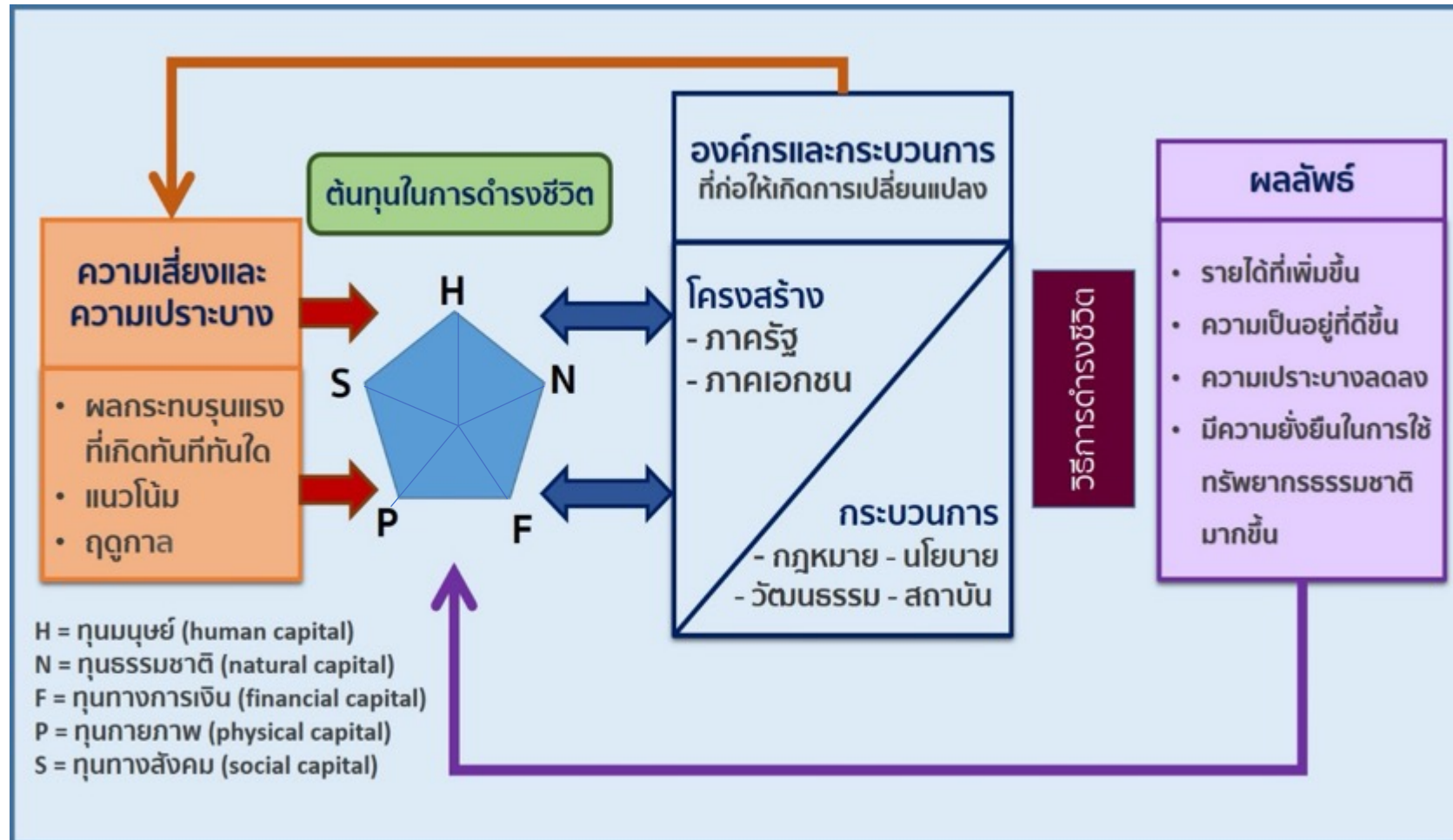

Funded by
the European Union

เพื่อการประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

1. กรอบแนวคิดการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

เครื่องมือและตัวชี้วัด

เพื่อใช้ในการประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

วิธีการวิเคราะห์การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

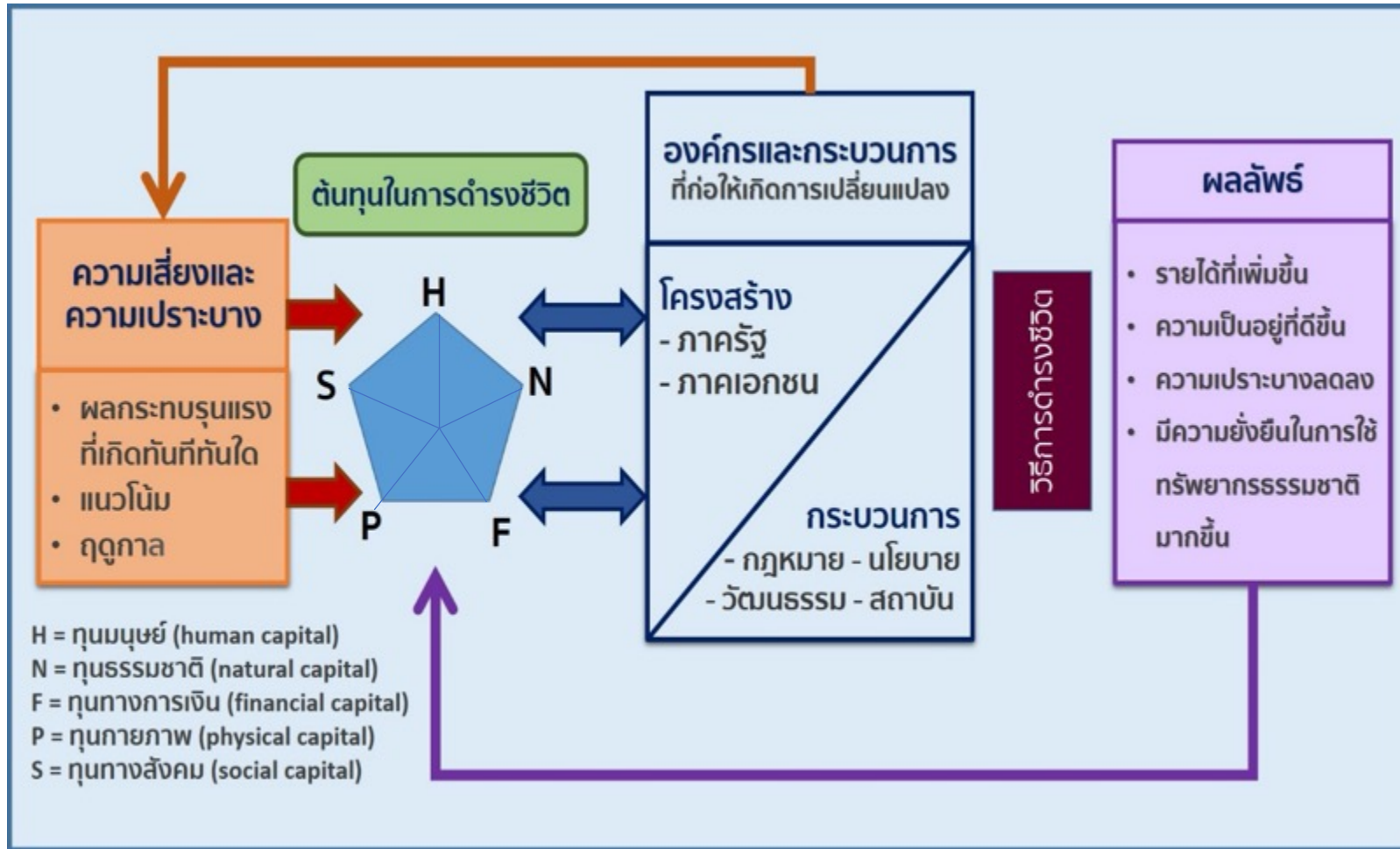
- เพื่อเข้าใจการดำรงชีวิตของกลุ่มชุมชนต่าง ๆ (เช่น กลุ่มคนรายได้น้อย, กลุ่มคนยากจนเมือง, กลุ่มชายขอบ, กลุ่มผู้หญิง, กลุ่มผู้พิการ, กลุ่มผู้สูงอายุ)
- เพื่อนำผลไปใช้ในกระบวนการวางแผนพัฒนาเมือง
- เน้นศูนย์กลางที่ “คน” และเน้นองค์รวม
- สร้างให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างคนและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อผลลัพธ์

Funded by
the European Union

1. วิธีการวิเคราะห์การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

ทุน – ปัจจัยที่ส่งเสริมหรือจำกัดโอกาสในการดำรงชีวิต

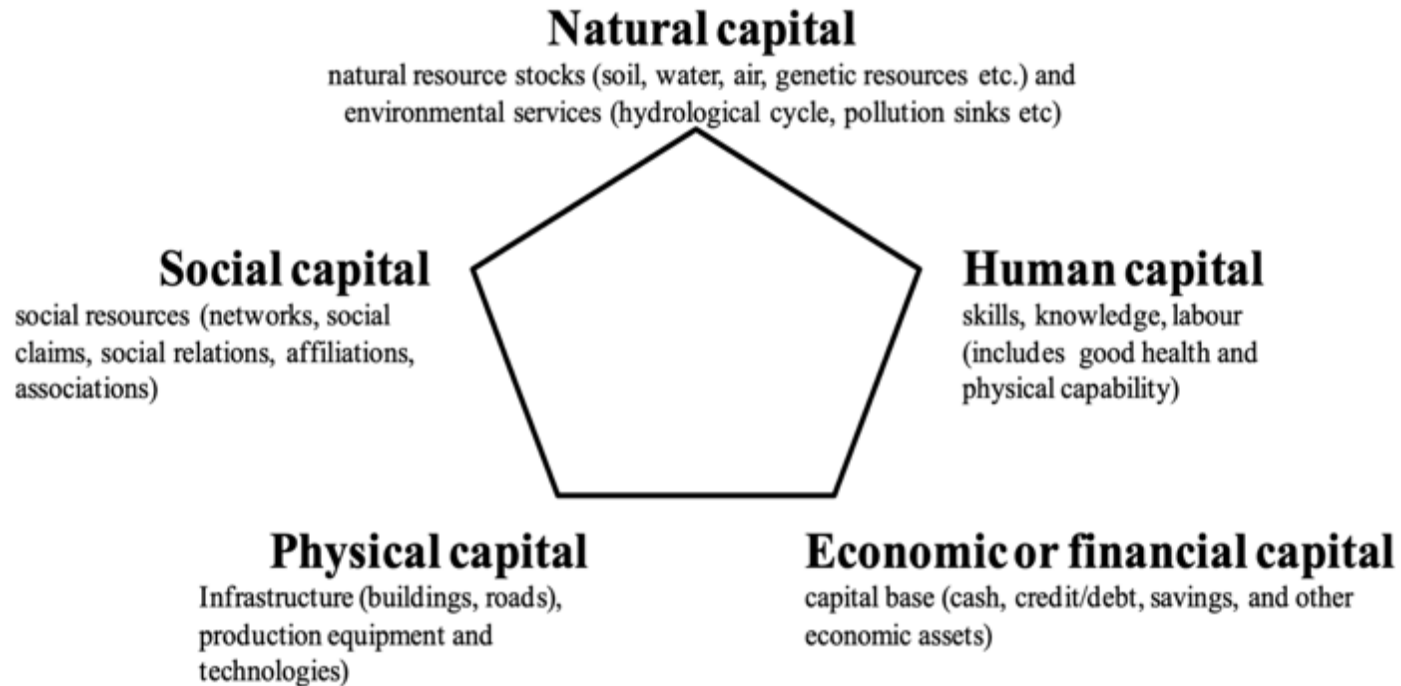
- บุคคล/ครอบครัว/ครัวเรือน/กลุ่มชุมชนต่างๆ จะมีทุนในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน

Funded by
the European Union

1. วิธีการวิเคราะห์การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

ทุน/สินทรัพย์

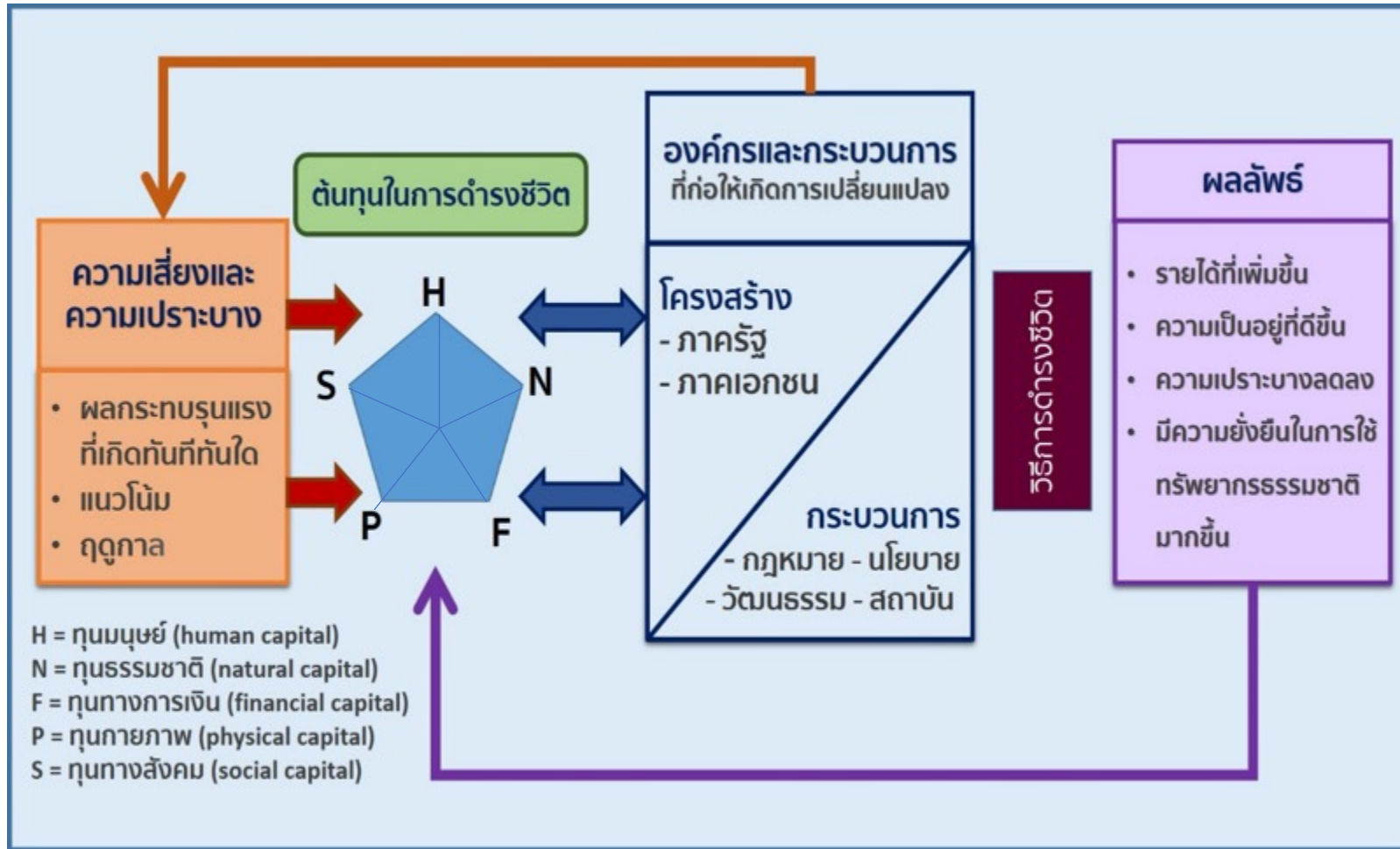
- **ทุนมนุษย์** – สุขภาพ, การศึกษา, องค์ความรู้, ทักษะ
- **ทุนทางสังคม** – เครือข่าย, ความสัมพันธ์
- **ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ** – ที่ดิน, น้ำ
- **ทุนทางกายภาพ** – โครงสร้างพื้นฐาน, บ้านที่อยู่อาศัย, น้ำประปา, สุขาภิบาล
- **ทุนทางการเงิน** – เงินออม, หนี้สิน, ค่าจ้าง

Funded by
the European Union

1. วิธีการวิเคราะห์การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

บริบทความเปราะบาง

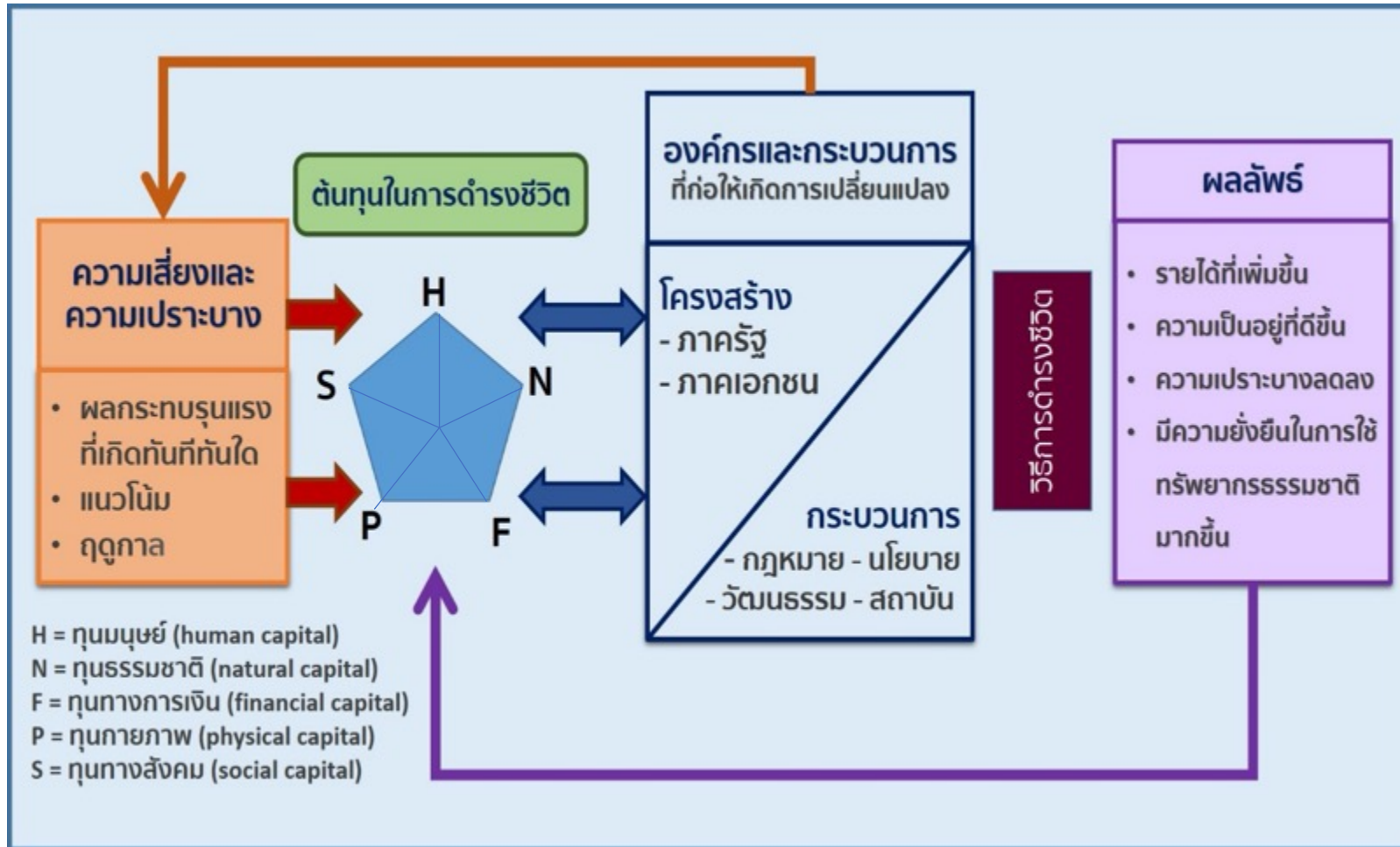
- ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และทรัพย์สินของบุคคลครัวเรือนและชุมชน
- ปัจจัยที่คนมีอยู่อย่างจำกัดหรือไม่สามารถควบคุมได้

Funded by
the European Union

1. วิธีการวิเคราะห์การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

บริบทความเปราะบาง

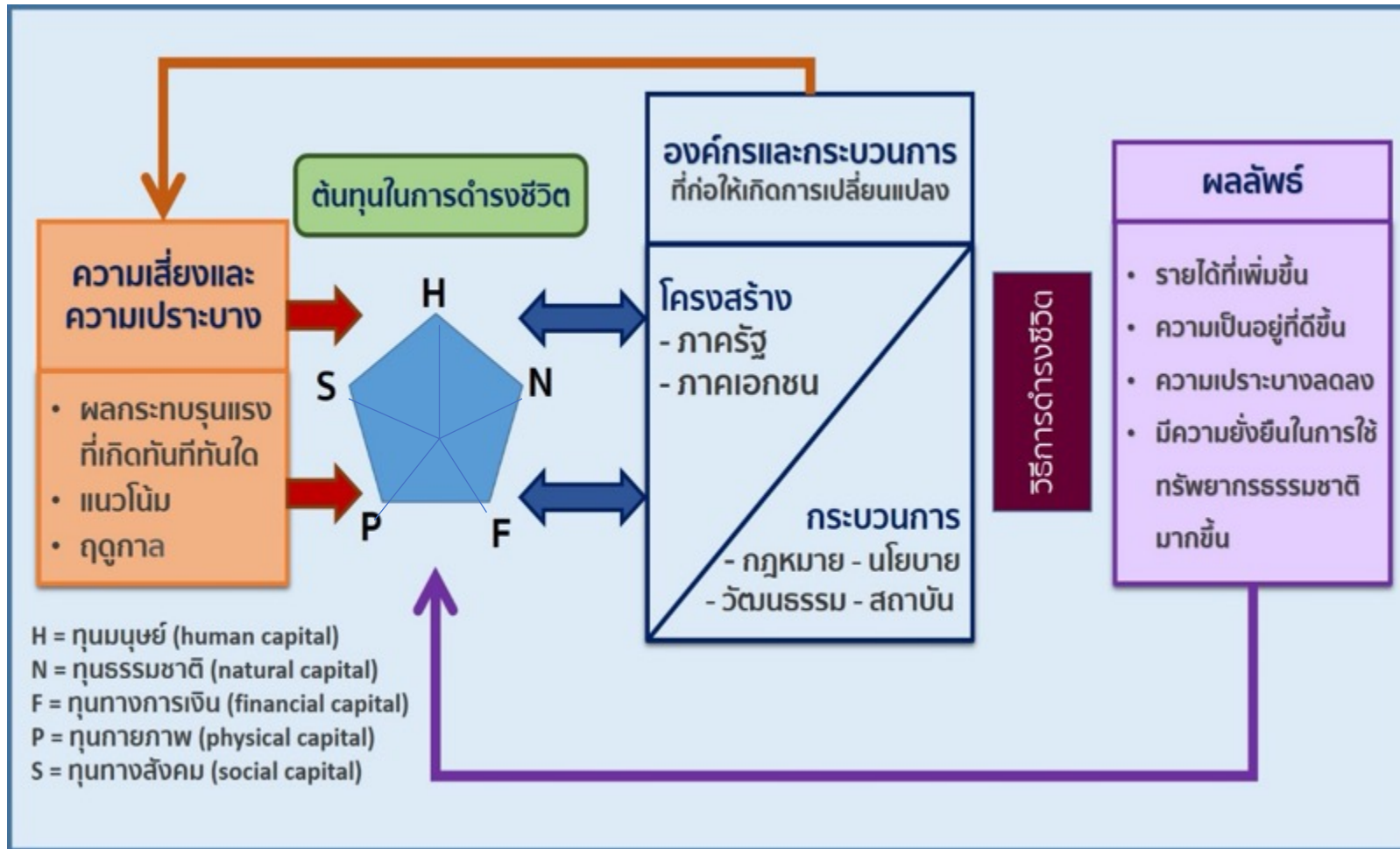
- เหตุการณ์รุนแรงไม่คาดคิด – พายุ, น้ำท่วม, โรคระบาด, โรคภัยไข้เจ็บ
- ฤดูกาล – โอกาสในการจ้างงาน, ราคาตลาด
- แนวโน้มของวิกฤต – เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจ
- ความเสี่ยง

Funded by
the European Union

1. วิธีการวิเคราะห์การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นโยบายและวิถีปฏิบัติ

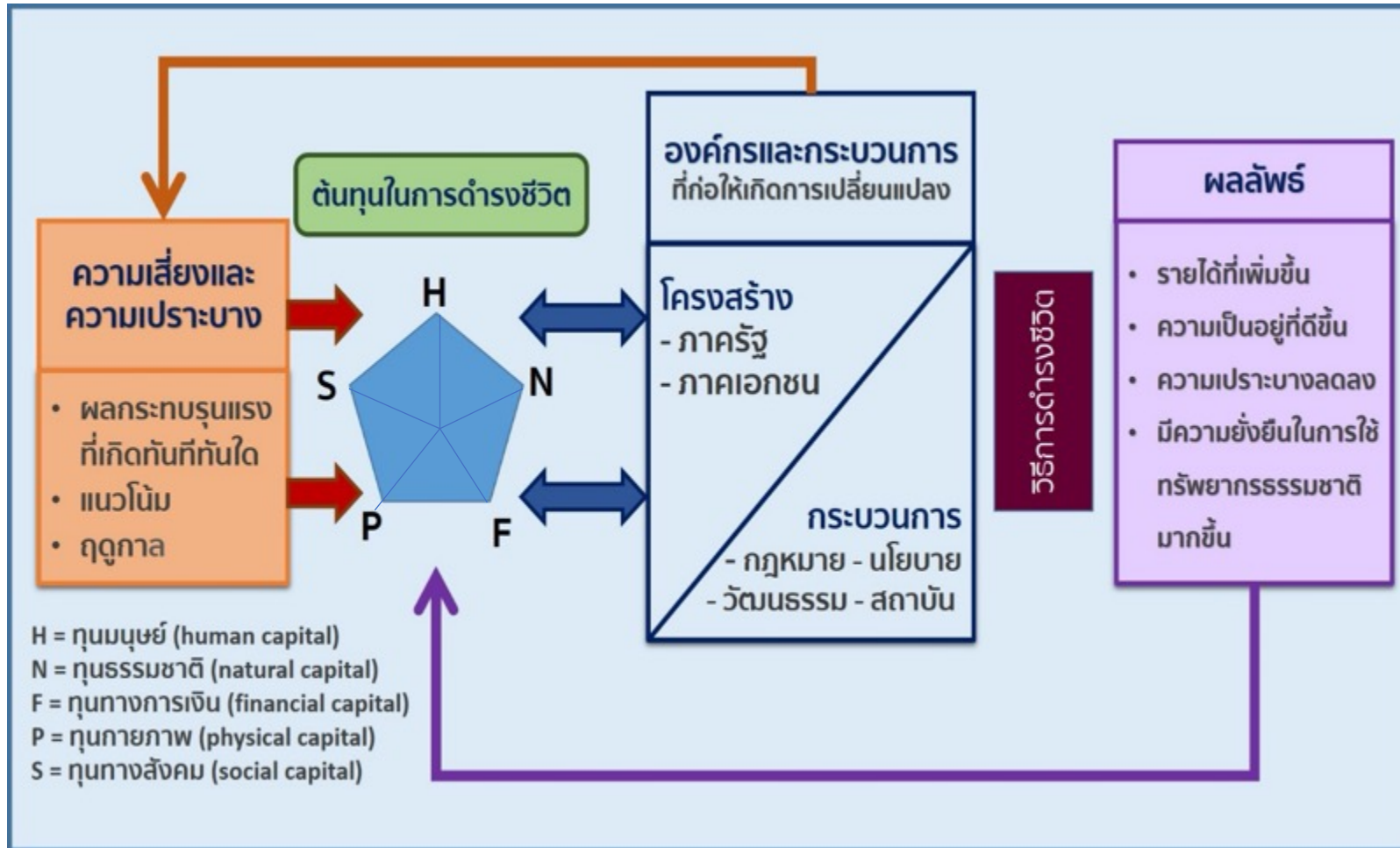
- โครงสร้าง – องค์กรที่รับผิดชอบในการกำหนดและดำเนินนโยบาย, การจัดหาบริการ, การดำเนินการ และบำรุงรักษาระบบโครงสร้างพื้นฐาน
- กระบวนการ – กฎหมาย, นโยบาย, ข้อบังคับ แนวปฏิบัติที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

Funded by
the European Union

1. วิธีการวิเคราะห์การดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

กลยุทธ์และผลลัพธ์ของการดำรงชีวิต

- ผลลัพธ์ของการดำรงชีวิต – ระยะสั้น และระยะยาว
- ตัวอย่าง – มีรายได้เพิ่มมากขึ้น, ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น, มีความมั่นคงทางอาหารมากขึ้น และความเปราะบางลดลง
- กลยุทธ์ในการดำรงชีวิต – ทำอย่างไรเพื่อให้บรรลุตามผลลัพธ์ที่วางไว้

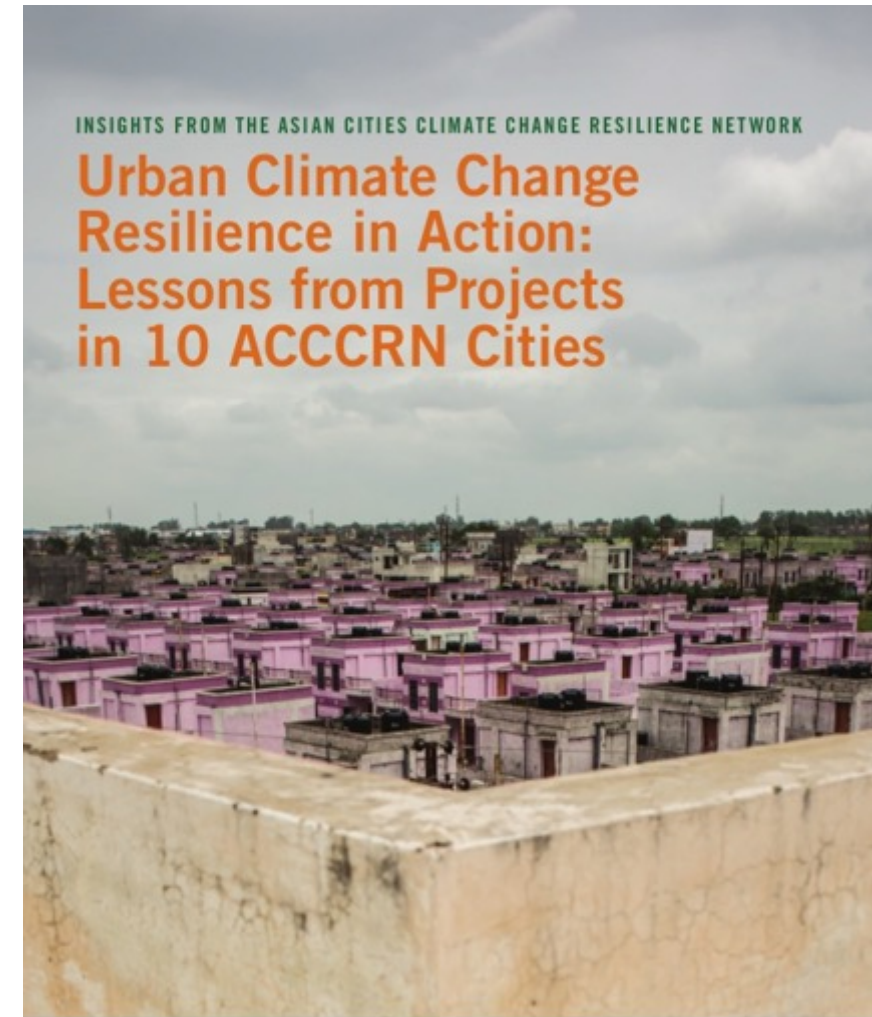

Funded by
the European Union

เครื่องมือและตัวชี้วัด สำหรับการประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมืองกับ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Urban Climate Resilience Framework: UCRF)

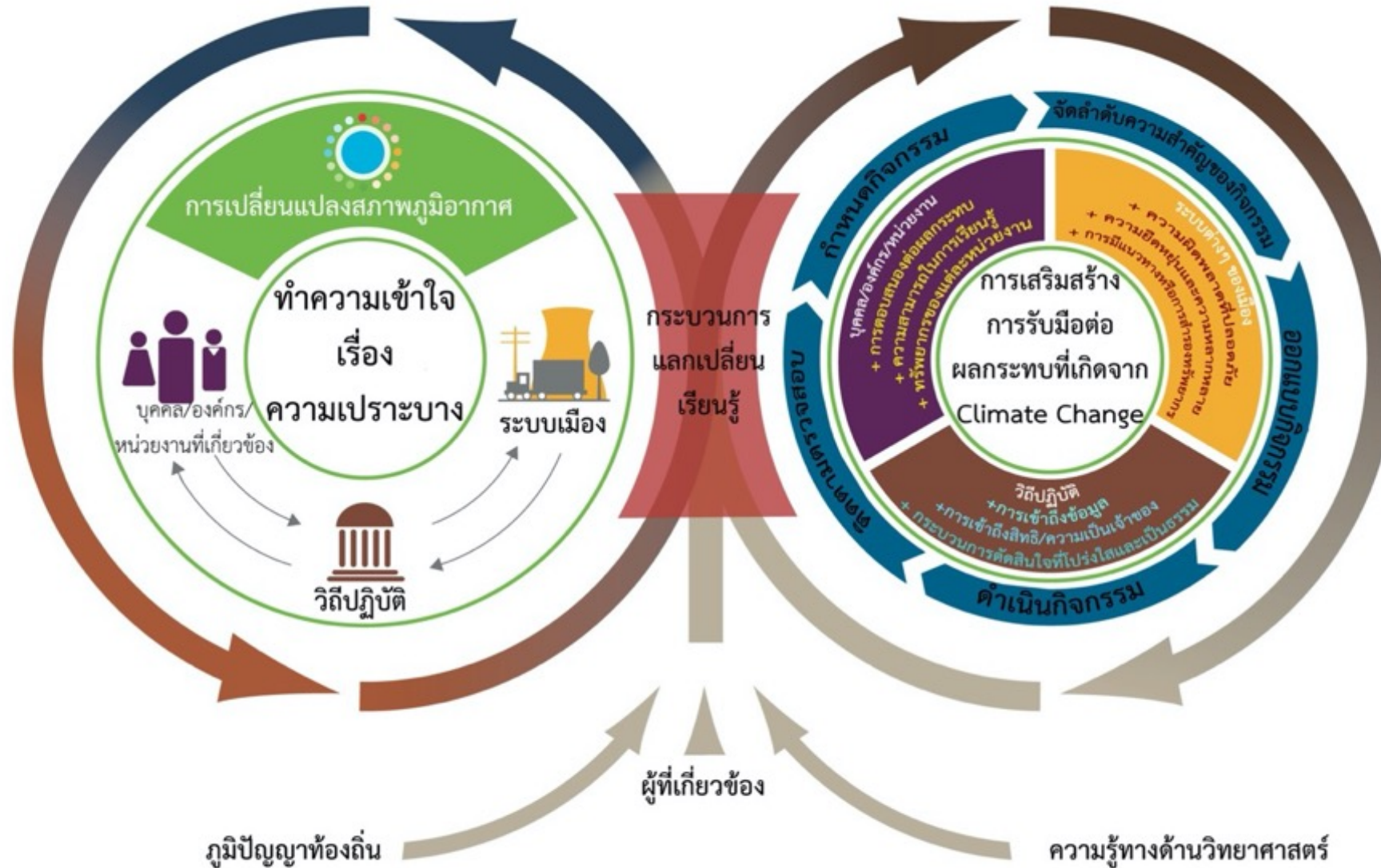
Funded by
the European Union

THE
ROCKEFELLER
FOUNDATION

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(ที่มา: ISET, 2012)

เครื่องมือและตัวชี้วัด

สำหรับการประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

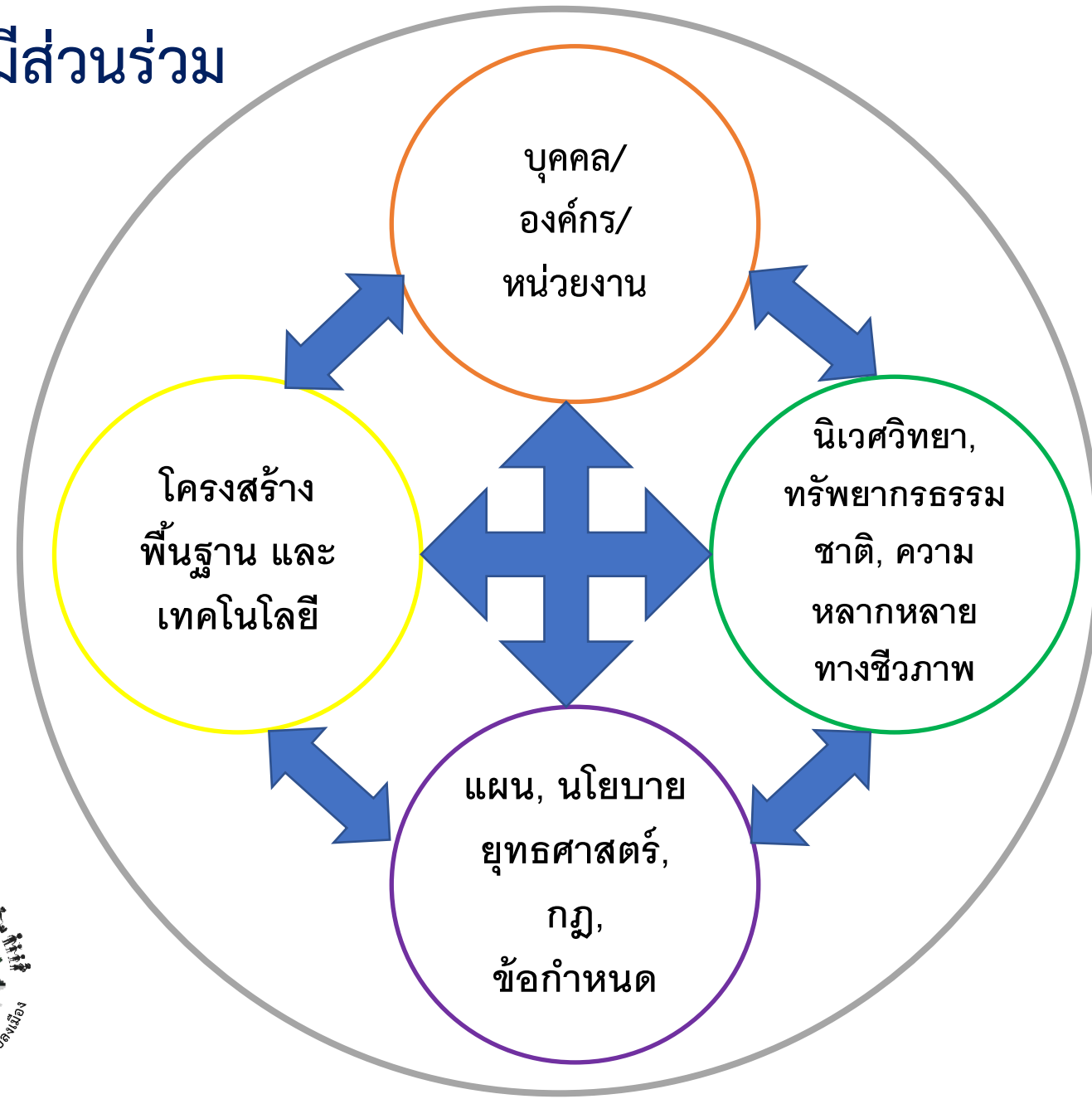
2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน

- ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี
- ระบบนิเวศวิทยา
- วิถีปฏิบัติ - นโยบาย, แผน, ยุทธศาสตร์, กฎหมาย, ข้อกำหนด, แนวปฏิบัติทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

Funded by
the European Union

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ถูกพัฒนาขึ้นครั้งแรกโดย Institute for Social and Environmental Transition (ISET) เพื่อใช้ในโครงการ ACCCRN
- คณะทำงานของ TEI นำ UCRF มาประยุกต์ใช้ในโครงการ ACCCRN, M-BRACE, UCRSEA

Funded by
the European Union

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

‘ใคร’

‘อะไร’

‘อย่างไร’

Funded by
the European Union

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

‘ใคร’ – บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน

- บุคคล, ครัวเรือน, หน่วยงาน, องค์กร

คุณลักษณะที่ดี

- การตอบสนอง
- ทรัพยากรของหน่วยงาน
- ความสามารถในการเรียนรู้

Funded by
the European Union

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Funded by
the European Union

‘ใคร’ – บุคคล/ องค์กร/หน่วยงาน

- บุคคล, คริวเรือ, หน่วยงาน, องค์กร

คุณลักษณะที่ดี

- การตอบสนอง

การที่บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน มีความสามารถในการจัดการ ปรับปรุง/แก้ไข วางแผนและเตรียมรับมือกับภัยที่จะเกิดขึ้นและตอบสนองอย่างรวดเร็ว ในระยะเวลาอันสั้น

- ทรัพยากรของหน่วยงาน

การที่บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน มีความสามารถในการระดมทุนทรัพยากรและจัดสรรทรัพยากรเพื่อใช้ในยามเกิดภัย โดยประสานงานและทำงานร่วมกัน

- ความสามารถในการเรียนรู้

การที่บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน มีนำการเรียนรู้และประสบการณ์ในอดีตมาใช้เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำ ๆ และเรียนรู้ที่จะเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติ / วิกฤตในครั้งต่อไป

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

‘อะไร’ – ทางกายภาพ

- ระบบเมือง, โครงสร้างพื้นฐาน, เทคโนโลยี, ระบบนิเวศ

คุณลักษณะที่ดี

- ยืดหยุ่นและหลากหลาย
- มีแนวทางหรือการสำรองทรัพยากรที่หลากหลายเพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมต่อภัยพิบัติ
- ความผิดพลาดที่ปลอดภัย

Funded by
the European Union

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Funded by
the European Union

‘อะไร’ – ทางกายภาพ

- ระบบเมือง, โครงสร้างพื้นฐาน, เทคโนโลยี, ระบบนิเวศ

คุณลักษณะที่ดี

- ยืดหยุ่นและหลากหลาย

ความสามารถของระบบในการทำงานภายใต้สถานการณ์ต่างๆ โดยองค์ประกอบหลักสามารถทำหน้าที่ได้แตกต่างกันไป แต่มีการเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน

- มีแนวทางหรือการสำรองทรัพยากรที่หลากหลายเพื่อใช้ในการเตรียมความพร้อมต่อภัยพิบัติ

ความสามารถของระบบในการสำรองทรัพยากรไว้ใช้หรือมีแนวทางที่หลากหลายในการสำรองทรัพยากร ทำให้สามารถเลือกใช้ได้ในยามที่เผชิญกับภัยต่างๆ

- ความผิดพลาดที่ปลอดภัย

เมื่อส่วนหนึ่งของระบบเกิดล้มหรือไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ จะไม่ทำให้ระบบส่วนอื่นต้องล้มตาม แต่ยังสามารถทำหน้าที่และรักษาสภาพปกติของเมืองไว้ได้

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

‘อย่างไร’ – วิธีปฏิบัติ

- นโยบาย, กฎหมาย, กฎ, ข้อบังคับ, แผนยุทธศาสตร์, แนวทางปฏิบัติทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

คุณลักษณะที่ดี

- สิทธิและความเป็นเจ้าของ
- กระบวนการตัดสินใจ
- ข้อมูล
- การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่

Funded by
the European Union

2. กรอบแนวคิดการเตรียมความพร้อมของเมือง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

Funded by
the European Union

‘อย่างไร’ – วิธีปฏิบัติ

- นโยบาย, กฎหมาย, กฎ, ข้อบังคับ, แผน ยุทธศาสตร์, แนวทางปฏิบัติทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

คุณลักษณะที่ดี

- สิทธิและความเป็นเจ้าของ

การเข้าถึงระบบและบริการที่สำคัญของเมืองโดยเท่าเทียมกัน ทำให้กลุ่มที่ทำงานร่วมกัน สามารถจัดระเบียบและดำเนินงานได้

- กระบวนการตัดสินใจ

กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับระบบและโครงสร้างพื้นฐานของเมืองมีความโปร่งใสและเกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

- ข้อมูล

มีข้อมูลและทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้เพื่อให้เกิดการวางแผนการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดทางเลือกในเตรียมความพร้อม

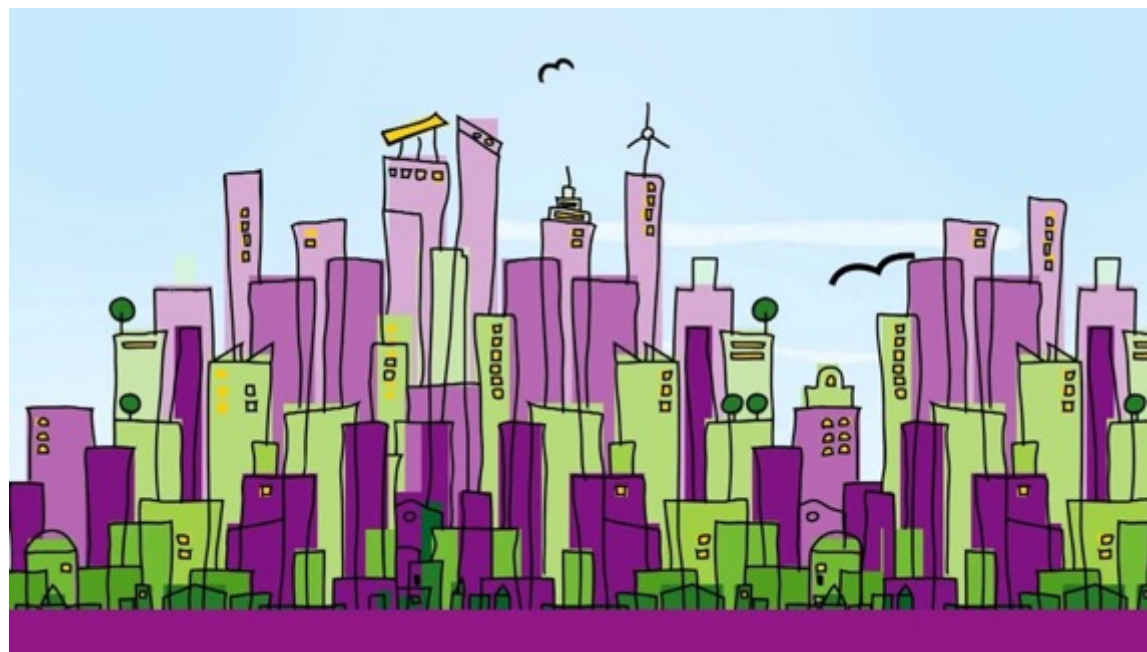
- การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ใหม่

การใช้หลักฐาน การใช้ความรู้ และส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล

เครื่องมือและตัวชี้วัด

สำหรับการประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

3. แบบประเมินความพร้อมด้วยตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดการภัยพิบัติ (UN-DRR Self-Assessments: LG-SAT)

Funded by
the European Union

3. แบบประเมินความพร้อมด้วยตนเอง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดการภัยพิบัติ

- เครื่องมือที่ผ่านการวิเคราะห์และพัฒนาโดยนักวิชาการจากสำนักงานว่าด้วยภัยพิบัติระหว่างประเทศ เพื่อการลดภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ (the United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNDRR)
- กรอบดำเนินงานเฮียวโกะ (The Hyogo Framework for Action 2005-2015: Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters)
 - แคมเปญระดับโลก – Making Cities Resilient: My City is getting ready!
 - เมืองในประเทศไทย – เมืองหาดใหญ่ และ เมือง?
- กรอบเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030)

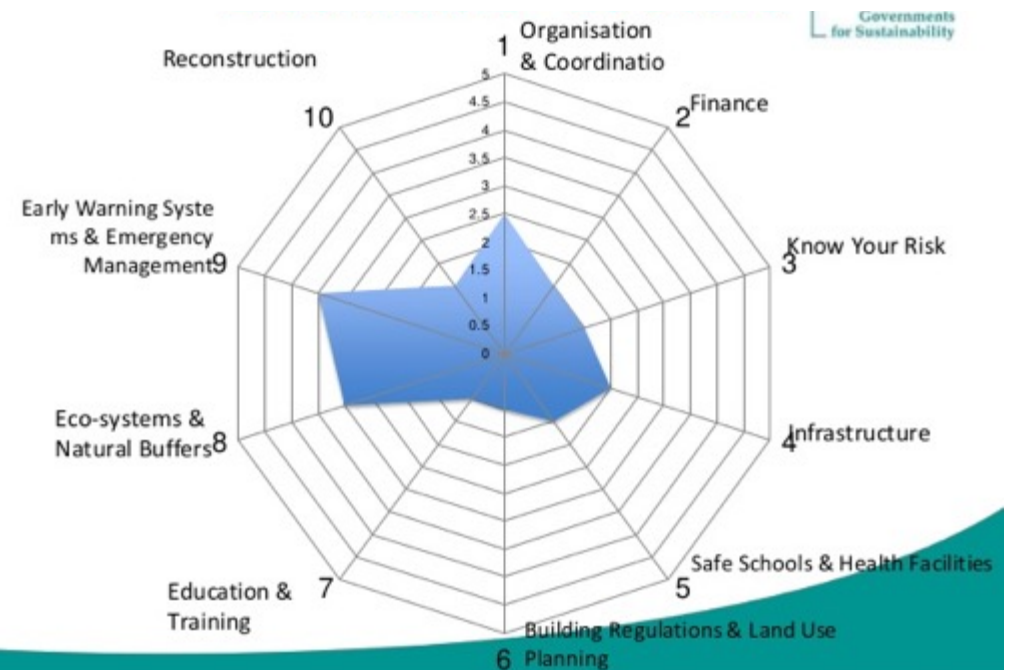
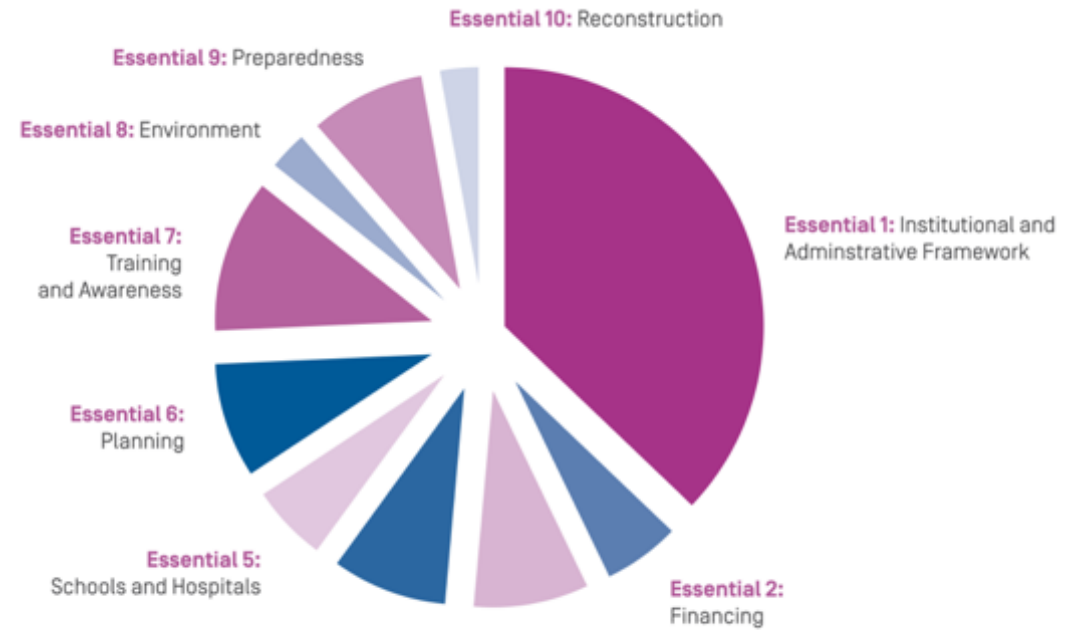

Funded by
the European Union

3. แบบประเมินความพร้อมด้วยตนเอง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อจัดการภัยพิบัติ

- แบบประเมินแบบมีส่วนร่วมและระบบคะแนน
เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานระดับพื้นที่
- 10 ประเด็นคำถามสำคัญ

การประเมินความเปราะบางอย่างมีส่วนร่วม

- สามารถเลือกใช้เครื่องมือและตัวชี้วัดต่างๆ ได้
- ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง (บุคคล, ครอบครัว, ผู้มีรายได้น้อย, คนจนเมือง, ผู้หญิง, ผู้พิการ, ผู้สูงอายุ, คนชายขอบ)
- ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ (เจ้าหน้าที่เทศบาล, หน่วยงานภาครัฐ, กระทรวงต่าง ๆ)
- ต้องเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่าง บุคคล/องค์กร/หน่วยงาน, ระบบเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน, ระบบนิเวศวิทยา และวิถีปฏิบัติ
- ทำความเข้าใจว่าเหตุใดครัวเรือนและกลุ่มคนต่าง ๆ จึงมีความเปราะบาง และอะไรคือสาเหตุที่แท้จริงของความเปราะบาง

Funded by
the European Union

โครงการประชาสังคมร่วมแรง เพื่อเปลี่ยนแปลงเมือง (โครงการ SUCCESS)

- สามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
- <https://www.facebook.com/UrbanClimateResilienceThailand/>
- www.tei.or.th/thaicityclimate/success.html
- successprojectinfo@gmail.com

Funded by
the European Union

